

VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2004

Súhrn

Výročná správa za rok 2004 sa vzťahuje na prvé obdobie pôsobenia Európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov (EDPS) ako nového nezávislého dozorného orgánu, ktorého úlohou je zabezpečiť, aby inštitúcie a orgány Spoločenstva dodržiavali základné práva a slobody fyzických osôb a najmä ich súkromie pri spracovávaní osobných údajov. Popisuje „**budovanie novej inštitúcie**“ od jeho počiatočných fáz, až kým nový orgán nenadobudol schopnosť čoraz účinnejšie vykonávať svoje poslanie. Správa popisuje prvé skúsenosti v rôznych pracovných oblastiach, ako aj právny rámec a politické výhľady v hlavných smeroch.

Kapitola 1 - „Rovnováha a výhľady“ - opisuje právny rámec, v ktorom EDPS pôsobí, a úlohy a právomoci, ktoré mu boli zverené. Uvádza tiež hlavné ciele na rok 2005. Popis praktického budovania novej inštitúcie je možné nájsť v kapitole 2. V kapitolách 3 až 5 sa podrobnejšie uvádzajú povinnosti a právomoci. Kapitola 3 o dohľade objasňuje úlohu EDPS monitorovať spracovávanie údajov v inštitúciách a orgánoch Spoločenstva v spolupráci s úradníkmi pre ochranu údajov (DPO), ktorí sú v každej inštitúcii alebo orgáne. Kapitola 4 o konzultácii uvádza, že EDPS poskytuje inštitúciám a orgánom Spoločenstva poradenstvo o všetkých záležitostiach, ktoré sa týkajú spracovávaní osobných údajov. Komisia s ním konzultuje vždy, keď prijíma legislatívny návrh súvisiaci s ochranou osobných údajov. Kapitola 5 o spolupráci zdôrazňuje aktívnu úlohu, ktorú má EDPS v činnosti pracovnej skupiny článku 29, ako aj spoluprácu s dozornými orgánmi pre ochranu údajov v takzvanom treťom pilieri Únie. Kapitola 6 opisuje globálnu povahu otázky ochrany údajov tým, že uvádza medzinárodné kontakty, ktoré EDPS nadviazal v roku 2004.

Kapitola 1: Rovnováha a výhľady

Zriadenie nezávislého orgánu na európskej úrovni na monitorovanie a zabezpečovanie uplatňovania právnych záruk na ochranu osobných údajov, je **novou skúsenosťou pre inštitúcie a orgány Spoločenstva** a pre Európsku úniu ako celok.

Nové skúsenosti sa len zriedka zaobídu bez komplikácií. Napríklad príslušné pravidlá o ochrane údajov nadobudli účinnosť vo februári 2001 s prechodným obdobím jedného roku. Vymenovanie EDPS a asistenta EDPS však nadobudlo účinnosť až v januári 2004. Znamená to, že počas troch rokov neexistoval vonkajší dohľad a práva osôb, ktorých sa údaje týkajú, nemohli byť počas tohto obdobia chránené tak, ako sa to zamýšľalo, keď sa tieto pravidlá prijímali. Hoci DPO vykonávajú veľmi užitočnú prácu, vykonávanie existujúcich pravidiel a dohľad nad nimi je naliehavou záležitosťou: EÚ si nemôže dovoliť nedodržiavať pravidlá, ktoré uložila pre seba a pre členské štáty. Je však namieste istá obozretnosť, pretože neexistuje ani náznak toho, že by na úrovni Spoločenstva chýbala ochota dodržiavať tieto pravidlá, ktoré sa vo všeobecnosti považujú za rozumné a primerané.

Článok 286 Zmluvy o ES ustanovuje, že akty Spoločenstva o ochrane jednotlivcov s ohľadom na spracovanie osobných údajov a voľný pohyb takýchto údajov sa uplatňujú vo všetkých inštitúciách a orgánoch Spoločenstva, a zároveň ustanovuje vytvorenie nezávislého dozorného orgánu. Príslušné pravidlá uvedené v tomto ustanovení sú ustanovené v **nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001**.

Toto nariadenie by sa nemalo chápať samostatne, ale ako súčasť **širšieho rámca**, ktorý zohľadňuje aj dlhodobé úsilie Európskej únie a Rady Európy. Toto úsilie siaha až k článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ECHR) a ovplyvnilo aj Chartu základných práv EÚ, ktorá sa teraz začlenila do Zmluvy o Ústave pre Európu ako časť II.

Na úrovni Európskej únie ochranu osobných údajov opisuje:

- článok 6 Zmluvy o EÚ
- článok 286 Zmluvy o ES
- článok 8 Charty základných práv
- smernica č. 95/46/ES
- smernica č. 2002/58/ES.

Nariadenie (ES) č. 45/2001 stanovuje zásady pre inštitúcie a orgány EÚ. Toto nariadenie sa uplatňuje na „spracovávanie osobných údajov inštitúciami a orgánmi Spoločenstva, pokiaľ sa takéto spracovávanie realizuje pri výkone činností, z ktorých všetky alebo časť spadajú do pôsobnosti práva Spoločenstva“. Zaoberá sa všeobecnými zásadami, ako sú spravodlivé a zákonné spracovanie, proporionalita a využitie zlučiteľné s účelmi, osobitnými kategóriami citlivých údajov, informáciami, ktoré sa majú poskytnúť dotknutej osobe, právami dotknutej osoby a dohľadom, presadzovaním a opravnými prostriedkami. Zriaďuje tiež nezávislý dozorný orgán (EDPS), zodpovedný za monitorovanie spracovania osobných údajov inštitúciami a orgánmi Spoločenstva. Každá inštitúcia má DPO, ktorý spolupracuje s EDPS.

Úlohy a právomoci EDPS sú opísané v článkoch 41, 46 a 47 nariadenia. Jeho povinnosťami sú „dohľad“, „konzultácia“ a „spolupráca“. Každú z týchto povinností ďalej rozoberajú nasledujúce kapitoly.

Zriadenie nezávislého dozorného orgánu na európskej úrovni nie je len základným prvkom zdravej politiky ochrany údajov, ale aj základným opatrením, aby sa zabezpečila ochrana zásad a hodnôt ustanovených v článku 8 ECHR a v článku II-68 Ústavy. Tieto ustanovenia jasne zdôrazňujú úlohu nezávislých dozorných orgánov pri presadzovaní týchto zásad a hodnôt.

Je dôležité uvedomiť si, že **čoraz viac politik EÚ závisí od zákonného spracovania osobných údajov**. Je to tak, pretože mnohé činnosti v modernej spoločnosti dnes vytvárajú osobné údaje alebo takéto údaje využívajú ako vstupné informácie. Platí to aj pre európske inštitúcie a orgány pri ich úlohách súvisiacich so správou alebo tvorbou politik, a teda aj pre vykonávanie programov ich politik. Znamená to, že účinná **ochrana osobných údajov** ako základnú hodnotu, o ktorú sa opierajú politiky Únie, by sa mala chápať ako **podmienka ich úspechu**. EDPS koná v tomto všeobecnom duchu a očakáva za to pozitívnu reakciu.

Hlavné **ciele pre rok 2005**, ktoré správa popisuje, sú:

- vytvorenie siete DPO
- brožúry, webová strana a bulletin
- oznámenia a predbežné kontroly
- usmernenia pre sťažnosti a šetrenia
- audity a vyšetrovania
- súkromie a transparentnosť
- elektronické monitorovanie a prevádzkové údaje
- stanoviská k legislatívnym návrhom
- ochrana údajov v treťom pilieri
- príprava zdrojov

Kapitola 2: Budovanie „novej inštitúcie“

Inštitúcia vznikla v roku 2004. Administratívne prostredie sa vytvorilo s pomocou Európskeho parlamentu, Komisie a Rady, čo zabezpečilo poskytovanie know-how, cennej pomoci pri vykonávaní určitých úloh a dosiahnutie rozsiahlych úspor.

EDPS má v roku 2005 v úmysle pokračovať v rozvíjaní tohto prostredia.

Kapitola 3: Dohľad

Základnou úlohou EDPS ako nového nezávislého orgánu je dozerať na to aby sa ustanovenia nariadenia (ES) č. 45/2001 a iných príslušných právnych nástrojov uplatňovali na všetky operácie spracovania osobných údajov, ktoré vykonáva inštitúcia alebo orgán Spoločenstva (okrem Súdneho dvora konajúceho zo svojej súdnej právomoci), pokiaľ sa takéto spracovanie uskutočňuje pri výkone činností, z ktorých všetky alebo časť spadajú do pôsobnosti práva Spoločenstva. Na tejto účel nariadenie popisuje a ukladá niekoľko povinností a právomocí, ktoré s touto dozornou úlohou súvisia.

Predbežné kontroly, informovanie dotknutých osôb, vybavovanie sťažností a vyšetrovania sú nástrojmi, ktoré sa používali v roku 2004. Podľa stanovísk EDPS sa náležite postupovalo. Prevádzkovatelia prijali zodpovedajúce opatrenia.

Všetky operácie spracovania, ktoré môžu svojou povahou, rozsahom alebo účelmi priamo ohroziť práva a slobody dotknutej osoby, podliehajú **predbežnej kontrole**. Predbežné kontroly musí vykonávať EDPS po prijatí oznámenia od DPO z inštitúcie alebo orgánu Spoločenstva. Konečná odpoveď má podobu stanoviska EDPS, ktoré sa oznámi prevádzkovateľovi operácie spracovania a DPO dotknutej inštitúcie alebo orgánu. Toto stanovisko sa musí doručiť do dvoch mesiacov od prijatia oznámenia. Vedie sa register všetkých operácií spracovania, ktoré boli oznámené na predbežnú kontrolu.

Predbežné kontroly sa netýkajú len operácií, ktoré ešte neprebiehajú („riadne predbežné kontroly“), ale aj operácií spracovania, ktoré sa začali pred 17. januárom 2004 alebo pred nadobudnutím účinnosti nariadenia. Tieto prípady sa riešia dodatočne. V roku 2004 boli EDPS oznámené štyri prípady „riadnej“ predbežnej kontroly. Asi 100 prípadov sa zaznamenalo ako „dodatočné“ predbežné kontroly.

V roku 2004 dostal EDPS 51 žiadostí o **informácie**. Väčšina sa zodpovedala do dvoch pracovných dní.

Okrem toho bolo prijatých 8 **sťažností** v rámci právomoci EDPS: 6 na Komisiu, 1 na ECB a 1 na Parlament. Skúsenosti z vybavovania týchto žiadostí sa využívajú pri tvorbe príručky.

EDPS začal prvé **vyšetrovania**. Inštitúcie a orgány Spoločenstva pociťujú vzťah medzi prístupom verejnosti k dokumentom a ochranou údajov ako problematický. Vyčlenili sa zdroje na vypracovanie dokumentu, ako podporiť prístup verejnosti k dokumentom spolu s ochranou osobných údajov.

EDPS začal zároveň pracovať na spracovávaní prevádzkových a účtovných údajov všetkých druhov elektronických komunikácií v európskych inštitúciách. Má to dvojaký cieľ. EDPS sa zameriava na vytvorenie usmernení pre túto oblasť, ako aj zoznamu(ov) prevádzkových údajov, ktoré sa môžu spracovávať na účely rozpočtového a prevádzkového riadenia vrátane overenia oprávneného užívania telekomunikačného systému.

Otázka **Eurodacu** sa rozoberá samostatne, a to z hľadiska jeho právneho rámca, ako aj jeho významu zo širšieho hľadiska. Nariadenie (ES) č. 2725/2000, ktoré sa týka zriadenia systému Eurodac na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie Dublinského dohovoru, ustanovilo zriadenie dočasného spoločného dozorného orgánu, ktorý sa po zriadení EDPS rozpustí. Od januára 2004 sa EDPS stal dozorným orgánom pre centrálnu

jednotku Eurodacu a zároveň monitoruje prenos osobných údajov centrálnou jednotkou členským štátom.

Kapitola 4: Konzultácia

Článok 41 nariadenia č. 45/2001 poveruje EDPS úlohou poskytovať inštitúciám a orgánom Spoločenstva poradenstvo o všetkých záležitostiach, ktoré sa týkajú spracovania osobných údajov. Všetkým inštitúciám a orgánom Spoločenstva radí buď z vlastnej iniciatívy, alebo v odpovedi na konzultácie. Podľa článku 28 musí Komisia konzultovať s EDPS vždy, keď prijíma legislatívny návrh súvisiaci s ochranou osobných údajov.

V roku 2004 začal EDPS uskutočňovať ustanovenia tohto nariadenia. Prvé aktivity sa týkali **správnych opatrení**. V oblasti konzultácie o **legislatívnych návrhoch** bolo prvé formálne stanovisko vydané 22. októbra 2004. Stanovisko sa týkalo návrhu nariadenia Európskeho parlamentu o vzájomnej správnej pomoci pri ochrane finančných záujmov Spoločenstva proti podvodom a iným protiprávnym konaniam. Bolo uverejnené v Úradnom vestníku a na webovej strane EDPS (www.edps.eu.int).

V roku 2004 začal tiež EDPS pripravovať dokument, aby vysvetlil, ako chápe svoju úlohu poradcu pre inštitúcie Spoločenstva pri návrhoch právnych predpisov a príbuzných dokumentov.

Kapitola 5: Spolupráca

Pracovná skupina článku 29 je skráteným názvom pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 smernice č. 95/46/ES, aby Komisii poskytla nezávislé poradenstvo v otázkach ochrany údajov a aby pomohla pri tvorbe harmonizovaných politík pre ochranu údajov v členských štátoch. Je zložená zo zástupcov národných dozorných orgánov každého členského štátu, EDPS a zástupcu Komisie. EDPS sa domnieva, že ide o dôležitý priestor pre spoluprácu, a preto od polovice januára 2004 zohráva v činnosti pracovnej skupiny aktívnu úlohu.

EDPS tiež spolupracuje s dozornými orgánmi pre ochranu údajov ustanovenými hlavou VI Zmluvy o EÚ („tretí pilier“) s cieľom zlepšiť dôslednosť pri uplatňovaní pravidiel a postupov v tejto oblasti. Týka sa to spoločných dozorných orgánov Europolu, Schengenu, Eurojustu a colného informačného systému. Zúčastnené strany sú presvedčené o potrebe spoločného, zosúladeného prístupu v tejto veľmi citlivej oblasti.

Kapitola 6: Medzinárodné vzťahy

S cieľom nadviazať medzinárodné vzťahy EDPS sa aktívne zúčastňuje európskych a medzinárodných konferencií o ochrane údajov. Tieto konferencie ponúkajú veľmi užitočný priestor na prerokovanie otázok spoločného záujmu a na výmenu informácií a skúseností o rôznych témach.

EDPS tiež počas celého roka investuje veľa času a úsilia, aby objasnil svoje poslanie a aby sa zviditeľnil prostredníctvom prejavov a iných príspevkov v rôznych členských štátoch.

30. marca 2005